

"Tasuleekide" esietendus "Estonias"

Pildil E. Kapp ja P. Rummo vestlemas näitlejatega

Foto G. Akmolinski

"Sirp ja Vasar"

1945

Mõttekilde „Estonia“ sügishooaja avaetendusest

Sammudes hooaja avaetendusele läbi juba hämarduva varasügisese Tallinna valgustavad teed tugeva- jõulised elektrilambid taastatava „Estonia“ teatrimaja tellingute kül- jes ja kõrvu kostab pingelise ehitus- töö kaunis töömeloodia: haamrilöö- gid, hõiked, vintsinööri krigin... Südamesse lisandub rõõmu; hoogus töö teatrimaja juures, mis ei vaibu õõ saabudeski, sisendab kindlustun- de, et järgmise sügishooaja avame kindlasti oma armsas „Estonias“, mis tõuseb seks ajaks varemeist kaunimana purustatust, tõelise nõu- kogude kunstitemplina.

Lähenedes „Estonia“ ajutisele var- jupaigale, endisele kinole „Gloria“, märkad äkki endaga koos ruttamas gruppi noori naerusuulisi mereväe- lasi, madrusemütsid uljalt veidi ühel kõrval. Astudes üles teatritrepist kuulen nende omavahelist kõnelust toimuvast etendusest. Kõneleb tu- medajuukseline pootsman, kelle rin- da ehib Leningradi kaitse medal: „...nii libreto kui ka muusika on loodud Suure Isamaasõja päevil Nõukogude Liidu tagalasse evakuee- runud eesti kunstnike poolt...“

Riietehoiuruumis ja kitsastes jalu- tusruumides on elevust, pinget, ootusärevust. Ümberringi näed palju noori, särasilmalisi, heledate ja tu- medate kiharatega raamitud tütar- laste naerusuulisi nägusid, poiste silledaksootud päid, hästi läikima- hõõrutud sõdurisapaaid ja uhiuusi

vormirõivaid segunemas röömsavär- viliste, vallatult kohevate seeliku- tega. Taamal vestleb grupp rahvus- rõivais neide, kelle elavaid liigutusi saadab hõbekettide helin... vana hõbe, mis põlvneb võib-olla esi- emade kirstudest ja mida kanti kord kiigepeol...

Pidulikult kõlavad eesti rahvus- ooperi „Tasuleegid“ avamängu esi- mesed helid Viimse kohani täide- tud teatrisaal on muutunud ainsaks kuulavaks kõrvaks, ainsaks helidele kaasaelavaks, kaasatundvaks süda- meks. Ja sel hetkel välgatab meel- de kunagiste ooperi-esietendusõhtute pilt: ülepakkumine tualettides, üks- teise ületrumpamine hõberebaste arvuga — vaatame, kelle kael jõuab rohkem kanda, kelle kukkur kogu- kam (!)... Kui palju vaeste õmble- jate-neidude pisaraid, kui palju ine- tuid sõimusõnu, kui palju väiklast kadedust: kas naabritari seljas olev kleit, käevart raskusega vaevav käe- võru, õlga rõhuv nahavirn ei maks- nud vahet rohkem... Ainult päris tagaridades, seal päris kõrgel — seal tunti ootamisrõõmu, seal tuksusid südamed kunstilise naudinguga eel- aimuse ärevuses. Oigustatud paha- meel levis üle napi tõelise teatri- publiku nägude, kui avamängu ala- tes jutt saalis raugemise asemel aina kõvenes. Muidu ei kuule ju naabritar, kui palju maksis viimse pariisi moe järgi õmmeldud kleit, sametimeer, kingapaar (!).

Südamesse asub rahu ja suur rõõm vaadeldes nüüd oma ümber tähelepanelikult kuulavat publikut, tõelist teatripublikut, kes on tulnud selleks, et nautida väärtuslikku kunsti, mitte aga selleks, et pidada oma tõusikliku paraadi

Ja siis ununeb ümbrus. Laval toimuv, orkestriruumist kostev haar- rah su täiesti endaga. Pilt järgneb piluile. Eesti rahva kangelaslik ajalugu kangastub kuulaja-vaataja vaimusilme ees. Rõõm rõõmust, valu valust, viha viiast. Kättemaks neile, kes vallutasid meie maa, surm saksa penirüüttele! Võimsat ja jõuliselt kõlab suur finaali. Aplaus ei taha lõppeda. Tänu, mida publik osutab ooperi loojaile ja näitlejatele, on sii- ras südamestulev. Sellist aplausi pole veel kunagi kuulnud meie teatrisaalis

Istud veel viivu, suutmata end kiskuda lahti läbielatust, siis tõu- sed. Sammudes kargesse õöhäma- russe kostavad ikka veel kõrvu kaunid hingelähedased müllusööbi- vad meloodiad. Aitäh teile, heli- looja, libreto autor, näitlejaspere, dekoraator, kostümeerija! Aitäh teile kõigile, kõigile, kes te aitasite kaasa sellele kaunile õhtule! Ai- täh südamest! Vormilt rahvuslik, sisult sotsialistlik... Te lahendasite nii oma ülesande ja tegite seda nagu see on omane nõukogude töö- tajale — eesrindlikult.

H. Sooman